

**„Otwarta Przestrzeń Twórcza”
Koncepcja działalności Ośrodka Postaw Twórczych we Wrocławiu**

Niniejsze opracowanie dotyczy koncepcji kierowania i rozwoju Ośrodkiem Postaw Twórczych (OPT) we Wrocławiu. Koncepcja nie określa konkretnych działań i przedsięwzięć kulturalnych a założenia programowe i sposoby działania, które to przełożą się na nowe inicjatywy i przedsięwzięcia. Zawarty w niniejszej koncepcji katalog działań należy uznać za swego rodzaju plan minimum, który ma charakter otwarty i w okresie realizacji ulegnie zapewne modyfikacjom i wzbogaceniu. Realizacja niżej opisanych zamierzeń powinna otworzyć nowe możliwości rozwoju instytucji, które w perspektywie pozwolą na wytyczenie przed OPT nowych ambitnych celów.

Głównym założeniem koncepcji jest ewolucyjna, z poszanowaniem dorobku i tradycji OPT, zmiana dotychczasowego modelu działalności tej instytucji z bliskiego Młodzieżowym Domom Kultury (będących placówkami oświatowymi a nie instytucjami kultury) w kierunku społecznościowego domu kultury, zgodnie z założeniami Narodowego Centrum Kultury. Tytuł koncepcji stanowi alternatywne rozwinięcie skrótu nazwy instytucji i oddaje jej główne przesłanie, jakim jest otwarcie OPT na różnych interesariuszy, w tym przede wszystkim społeczność lokalną.

Zgodnie z założeniami Narodowego Centrum Kultury taki modelowy dom kultury powinien:

- posiadać umiejętność budowy strategii rozwoju i funkcjonowania w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-ekonomicznej,
- być aktywnym uczestnikiem życia społecznego w danej gminie,
- stwarzać możliwości wielostronnej edukacji kulturalnej,
- być otwartym na wszystkie grupy społeczne,
- kształcić postawy aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- angażować artystów w życie kulturalne społeczności lokalnych,
- integrować społeczności lokalne za pomocą działań kulturalnych,
- przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i jego skutkom,
- przyczyniać się do rozwoju gminy,
- być moderatorem dialogu w społeczności lokalnej,
- budować postawy otwartości i tolerancji.

Z tego powodu u podstaw działalności OPT powinny leżeć następujące założenia:

- kształtowanie postaw aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- wykorzystywanie lokalnych zasobów,
- włączanie mieszkańców,
- budowanie oferty z udziałem mieszkańców.

W związku z powyższym główny nacisk zostanie położony na nawiązywanie przez OPT stałych relacji z mieszkańcami w szczególności osiedli Gaj i Tarnogaj. Odkrywanie lokalnych zasobów i wzmacnianie potencjału społecznego owocować będzie tworzeniem wspólnych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnych i przestrzeni publicznej. Działania animacyjne projektowane będą w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę i poddane zostaną ewaluacji. Ukierunkowane będą na bezpośrednią i bliską współpracę z przedstawicielami społeczności lokalnej. Osiągnięciu założonych celów służyć będą niżej opisane działania.

I. Sformułowanie strategii rozwoju OPT zgodnie z metodologią opracowywania strategii rozwoju organizacji

W procesie budowy strategii dookreślone zostaną m. in.:

- potencjał OPT,
- potrzeby społeczności lokalnej,
- misja i wizja OPT,
- obszary rozwoju,
- zasoby lokalne,
- cele i działania

- oraz sposoby realizacji.

Proces budowania strategii rozwoju OPT powinien mieć charakter partycypacyjny. W prace nad strategią zostaną zaangażowani różnorodni interesariusze, w tym: artyści, przedstawiciele organizacji pozarządowych, lokalni liderzy, działacze osiedlowi. Opracowanie strategii powiązane zostanie z przeprowadzeniem diagnozy dot. lokalnych zasobów i potencjałów w obszarze kultury.

II. Rozwój zespołu OPT

W ramach realizacji koncepcji podjęte zostaną następujące działania, które powinny skutkować poprawą jakości i efektywności pracy oraz podniesieniem poziomu satysfakcji zarówno odbiorców, jak i pracowników OPT:

- poprawa integracji zespołu, orientacja procesowa w zarządzaniu zespołem,
- aktywna rola dyrektora jako lidera zespołu a nie wyłącznie zwierzchnika służbowego,
- włączanie pracowników w podejmowanie decyzji dotyczących kierunków działalności oraz sposobu realizacji inicjatyw OPT (m. in. „burze mózgów” z udziałem pracowników),
- szkolenia zespołu,
- wprowadzenie elementów samodoskonalenia pracy zespołu,
- dokonanie przeglądu i ew. optymalizacji struktury kadrowej OPT oraz w związku z tym regulaminu organizacyjnego.

III. Włączenie OPT w środowisko ośrodków kultury współpracujących z Narodowym Centrum Kultury

Dotychczas OPT nie uczestniczył w procesach sieciowania i integracji domów, ośrodków i centrów kultury. Nawet jeśli przyjąć, że zarówno na Dolnym Śląsku, jak i w kraju istnieje deficyt współpracy i trwałych form współpracy tego typu instytucji, to istnieje środowisko domów, ośrodków i centrów kultury, w którym OPT jest nieobecny.

Narodowe Centrum Kultury jest jedynym i najważniejszym podmiotem państwowym wspierającym działalność lokalnych instytucji kultury zarówno finansowo (programy dotacyjne), jak i merytorycznie (podnoszenie kompetencji – szkolenia, konferencje, programy rozwojowe). Krąg instytucji współpracujących z NCK tworzy kilkaset instytucji będących beneficjentami i uczestnikami takich programów jak: Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne, Zaproś nas do siebie, Kadra kultury, Kultura – Interwencje itp. Włączenie OPT do tego kręgu może dokonać się w dwóch krokach:

- aplikacja do programu Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne Narodowego Centrum Kultury w roku 2020. Program ten obejmuje działania takie: realizacja diagnozy lokalnej, organizacja lokalnego konkursu na inicjatywy kulturalne oraz realizacja inicjatyw wspólnie z mieszkańcami. Działania te są zbieżne z założeniami niniejszej koncepcji.
- aplikacja do projektu Zaproś nas do siebie Narodowego Centrum Kultury w roku 2020 lub 2021. Jest to projekt szkoleniowy. Proces zmiany w ramach projektu dotyczy całego zespołu: pracowników oraz dyrektora. Zmiana dotyczy pracy nad ofertą programową instytucji kultury opartej na tożsamości lokalnej, lokalnych zasobach i współpracy z mieszkańcami.

Ponadto należy rozważyć zaangażowanie OPT w realizację – w roli partnera – Programu Bardzo Młoda Kultura Narodowego Centrum Kultury, którego głównym celem jest wzmacnianie roli edukacji kulturowej w Polsce poprzez pobudzenie i wykorzystanie edukacyjnego potencjału kultury. Zaangażowanie w ten program byłoby zbieżne z dotychczasowym profilem działalności OPT.

IV. Aktywne aplikowanie w programach dotacyjnych

OPT dotychczas praktycznie nie korzystał z zewnętrznych źródeł finansowania projektów kulturalnych. W związku z tym powinien podjąć aktywne działania w tym zakresie. Dotyczy to w szczególności w szczególności następujących grantodawców i programów:

- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – w szczególności programy: Edukacja kulturalna, Infrastruktura Domów Kultury, Kultura dostępna),

- Narodowego Centrum Kultury – w szczególności Kultura Interwencje, ale również Ojczysty – dodaj do ulubionych, EtnoPolska),
- Innych podmiotów wspierających realizację projektów kulturalnych, takich jak np.: Fundacja Banku Gospodarstwa Krajowego, Fundacja Santander Bank Polska, Fundacja Orlen – Dar serca itp.

Aplikowanie do programów dotacyjnych finansowanych przez MKiDN oznacza nie tylko szanse na pozyskanie dodatkowych źródeł finansowania i wzbogacenie działalności, ale również podniesienie kompetencji projektowych zespołu.

W ramach realizacji niniejszej koncepcji wypracowany zostanie model pracy nad projektami angażującym jak największą część zespołu, w tym system motywujący pracowników do tworzenia projektów i aplikowania do programów MKiDN.

V. Wdrożenie elementów ewaluacji działań OPT

Ewaluacja w kulturze powinna być stałą praktyką. W kontekście działalności instytucji kultury należy ją rozumieć jako:

- okazję do opartej na faktach refleksji nad podejmowanymi działaniami,
- sposobność do przyjrzenia się, czy realizowane inicjatywy przyniosły zamierzone efekty,
- sposób na ustalenie, jak na całość przedsięwzięcia wpłynęły kolejne etapy jego planowania i realizacji – przekonujemy się, czy były one optymalne i co można poprawić w przyszłości.

Wprowadzenie ewaluacji jako stałej praktyki powinna przynieść szereg korzyści zespołowi OPT, w szczególności:

- pozwoli lepiej poznać uczestników warsztatów i wydarzeń,
- pozwoli poznać opinie osób, do których działania OPT są kierowane,
- dostarczy wiedzy niezbędnej do doskonalenia przyszłych przedsięwzięć,
- może dostarczyć informacji o wpływie realizacji działań na instytucję i jej pracowników,
- zapewni inspirację do dalszych działań,
- stworzy okazję do samokształcenia oraz zdobywania nowych umiejętności pracowników.

W ramach realizacji niniejszej koncepcji stworzone zostaną narzędzia i mechanizmy ewaluacyjne adekwatne zarówno do prowadzonych przez OPT działań (w tym warsztatów) jak i grup odbiorców.

Podsumowanie

Kluczowym elementem niniejszej koncepcji i warunkiem pomyślnego wdrożenia projektowanej zmiany jest zmiana podejścia w całościowym zarządzaniu instytucją. W myśl wyżej opisanych założeń programowych OPT nie ma tworzyć oferty „dla” odbiorców, ale „z” odbiorcami. Służyć temu będzie m. in. powiązanie procesu programowania i prowadzenia działalności instytucji z procesami diagnozy i ewaluacji.

Niniejsza koncepcja nie zakłada rewolucji w działalności OPT lecz poszerzenie jej zakresu i nadanie kierunku, który powinien spotkać się z pozytywnym odbiorem mieszkańców. Realizacja koncepcji daje realne szanse na usprawnianie działania OPT jako lokalnej instytucji kultury oraz wzmacnianie jej pozycji na społeczno-kulturalnej mapie Wrocławia.

Wrocław, czerwiec 2019